

Iskolai és óvodai szociális segítő tevékenység bevezetéséhez

(Gyermekevédelmi munkacsoport, 2018.05.18)

Emlékeztetőül, ami továbbra is a köznevelési intézmény feladata:

Jelzőrendszeri tagok kötelesek (Gyvt. 17.§ (2)-(3), Nkt. 42.§)

- A gyermek veszélyeztetettségét jelezni a család- és gyermekjóléti szolgálatnál
- Hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása, egyéb más súlyos veszélyeztető ok vagy a gyermek által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén, valamint igazolatlan hiányzások esetén
- Egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni

A veszélyeztetettség jelzése:

- Ha az észlelt probléma az intézmény eszközeivel nem kezelhető – jelzés a gyermekjóléti szolgálat felé
- Jelzés formája: írásban, sürgős esetben szóban, majd írásban
- Súlyos bántalmazás, életet veszélyeztető helyzet esetén: azonnali hatósági intézkedés kezdeményezése is
- Jelzés tartalma: gyermek legfontosabb adatai
intézmény megnevezése, jelzést tevő neve, elérhetősége
probléma rövid leírása, veszélyeztető okok
probléma megjelenésének ideje, gyakorisága
az eddig tett intézkedések
javaslatok a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében
jelezni, ha azonnali intézkedésre van szükség

Hatósági intézkedés kezdeményezése: (Gyvt. 17.§ (2); 20/2012.EMMI 51. §)

- Rendőrség: súlyos fizikai bántalmazás, szexuális bántalmazás esetén
- Gyámhatóság: súlyos, a fejlődést vagy az életet veszélyeztető elhanyagolás, bántalmazás; 10 ill. 30 óra igazolatlan hiányzás esetén
- Szabálysértési hatóság: 30 óra igazolatlan hiányzás esetén

Együttműködés a jelzőrendszeri tagok között: (Gyvt. 17. §(3) ; Nkt. 62.§ (1); 20/2012 EMMI 129.§(2-3)

- Részvétel eszmegbeszéléseken, esetkonferenciákon
- Jelzőrendszeri tanácskozások
- Kábítószerügyi egyeztető fórumon (KEF)
- Intézkedési terv készítése (jelzés nyomán a gyjsz. kezdeményezi)

Jelzési kötelezettség teljesítése:

- A jelzést adó vagy kezdeményező adatait külön kérelem nélkül is zártan kell kezelni (Gyvt. 17. § (2/a) bek.)
- Ha a jelzésre kötelezett személy, vagy szerv alkalmazottja jelzési vagy együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget, akkor a gyámhatóság értesíti a fegyelmi jogkör gyakorlóját és javaslatot tesz a fegyelmi eljárásra. (Gyvt. 17. § (4))
- A szabályok súlyos megsértése esetén a kormányhivatal feljelentést tehet foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés bűncselekménye miatt

Adatvédelmi, titoktartási szabályok:

- Adatkezelésre a Gyvt. 135-136/a §, az Infotv. 5-6 §; Nkt. 41. § felhatalmazást ad. Titoktartás alóli mentesség, a jelzőrendszeri tagok közötti kommunikáció nem minősül jogosulatlan adatkezelésnek
- Elhanyagolás, veszélyeztetés, bántalmazás esetén a gyermek élethez, emberi méltósághoz való alapvető joga sérül – ezért a gyermek/család adatainak védelme nem élvez elsőbbséget a gyermek veszélyeztetésének, bántalmazásának esetében - a középpontban a veszélyeztető okok elhárítása, a gyermek alapvető jogainak védelme áll. Jelzésnél nincs bizonyítási kötelezettség.
- Nincs szükség az érintettek beleegyezésére sem – a Gyvt. 17. § kötelezettségként határozza meg a jelzést, az adatkezelést és az adatok továbbítását a jelzőrendszeri tagoknak ill. a tv. szerinti hatóságnak. Jogosulatlan, harmadik személlyel szemben viszont már fennáll a titoktartási kötelezettség. Különösen nem szükséges a beleegyezés abban az esetben, ha éppen az a személy (szülő, családtag) okozza a veszélyeztetettséget, stb. akinek a hozzájárulása elvileg szükséges volna az adatkezeléshez.
- A jelzést tevő intézmény, személy adatait zártan kell kezelni. (Gyvt. 17.§ és 130/A §)

Mit írnak elő a jogszabályok a gyermekvédelemmel kapcsolatban az iskola számára?

- A pedagógus...a nevelési-oktatási intézmény vezetője útján köteles a Gyvt. 17.§-ban foglaltak szerint eljárni (Nkt. 42. § (3) bek.)
- A nevelési-oktatási intézmény vezetője felel a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok megszervezéséért, ellátásáért és a jelzőrendszeri feladatok koordinálásáért (Nkt. 69. § (2) bek. f) pont)
- A fenntartó ellenőrizheti...a gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenységet...(Nkt. 83. § (2) bek. e) pont)
- A nevelési-oktatási intézmény SZMSZ-ében kell meghatározni ...a gyermekjóléti szolgálattal ...való kapcsolattartást (20/2012. EMMI rend 4. § (1) bek. i) pont)
- A nevelési-oktatási intézmény közreműködik a tanulók veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal...(20/2012. 129.§ (2)-(3))
- Az iskola és a kollégium kiemelt figyelmet fordít a magatartási függőség... a szerfogyasztás...az oktatási intézményben megjelenő bántalmazás és agresszió megelőzésére. Szükség esetén a pedagógus esetmegbeszélést kezdeményez. (20/2012. 131.§ (3)-(4) bek.)

- 2015.01.01-től a gyermekjóléti szolgáltatás a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében iskolai szociális munkát biztosíthat (Gyvt. 39.§ (3a) bek.)
- 2018.09.01-től a járászékhelyen működő gyermekjóléti központ óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet biztosít (Gyvt. 40/A § (2) bek.)
- A család- és gyermekjóléti központ erről együttműködési megállapodást köt a köznevelési intézménnyel (15/1998.NM 26.§)

Együttműködési megállapodás tartalma:

Szociális segítő szolgáltatást nyújtó személy neve

Szolgáltatás célja, tartalma, helyszíne, időpontja

A köznevelési intézmény nyilatkozatát arról, hogy biztosítja

- az óvodai és iskolai szociális segítő bejutását az intézménybe
- a szolgáltatás nyújtásához szükséges külön helyiséget
- az infrastruktúrához való hozzáférést

A szociális segítő szolgáltatás nyújtása a miniszter által jóváhagyott módszertan alapján történik.(még nem jelent meg)

- **Szakmai létszám: 1000 fő köznevelési intézményben nyilvántartott gyermekekre 1 fő óvodai és iskolai szociális segítő (15/1998 NM.rend. 1. sz. mell.)**

Iskolai szociális munkás lehetséges feladatai, munkaterületei

Egyéni esetkezelés és tanácsadás

- tanácsadás tanulóknak, iskolai és más élethelyzetek nehézségeiben
- tanácsadás tanár-diák konfliktusban
- tanácsadás pályaválasztásnál, iskola befejezésénél
- tanácsadás szülőknek nevelési kérdésekben, iskolai problémák megoldásában
- tanácsadás tanulóknak szociálpedagógiai kérdésekben
- különböző szakszolgálatokhoz irányítás (spec.tanácsadás-pl. pályaválasztás, nevelési tanácsadás, drog, stb.,, gyámügy, munkaügyi hivatal)
- tanácsadás és közvetítés szülő-gyerek kapcsolatban

Szociálpedagógiai csoportmunka

- szociálpedagógiai csoportmunka vegyes és nem specifikus csoportokban
- iskolán kívüli csoportok szociális kompetencia javítására
- osztályközösségek támogatása csoportmódszerekkel
- diákszemináriumok különböző témákban
- szabadidős programok szervezése és megvalósítása diákokkal együtt

- szakmakereső csoportok, pályaszocializációs csoportok

Nyitott szociálpedagógiai ajánlatok

- különböző kommunikációs lehetőségek bevezetése, szervezése diákok számára (pl. teázó, kávézó)
- programok szervezése, tervezése a diákok számára, szabadidő eltöltésére, egymás támogatására

Együttműködés a szülőkkel

- tanácsadás a szülőknek iskolai és más kérdésekben
- részvétel a szülő-tanár megbeszéléseken, szülői értekezleteken
- szülők tájékoztatása az iskolai szociális munkáról
- együttműködés a szülői szervezetekkel (SZMK, Szülői Tanács, Iskolaszék, stb.)
- csoportok létrehozása szülőknek, különböző szociálpedagógiai kérdések, problémák megbeszélésre

Iskolaorientált közösségi munka

- együttműködés a városrész ifjúságsegítő csoportjaival (Ifjúsági Kerekasztal,
- kooperáció a szociálpedagógiai intézményekkel (Szociális Kerekasztal; Kábítószerügyi Egyeztető Fórum; Települési Közbiztonsági Munkacsoport; Gyermekvédelmi Munkacsoport, stb.)
- együttműködés civil szervezetekkel

Kooperáció az iskolával (külső iskolai szociális munkás esetében)

- részvétel az iskolai konferenciákon
- együttműködés a diákszervezetekkel
- együttműködés az iskolaszékekkel
- részvétel különböző iskolai programokon
- tanácsadás és közreműködés a szülői kapcsolatok, értekezletek lebonyolításában
- információs rendezvények megvalósítása a tanároknak

Gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátása (opció)

Drogkoordinátori feladatok ellátása (opció)

Szabadidő-szervezői feladatok ellátása (opció)